

75 Aniversario del Patronazgo de Nuestra Señora del Lledó

Un repàs a la història del temple de la patrona de la ciutat des de l'Edat Mitjana fins l'actualitat

Cronologia de la Basílica de Lledó

JOSEP MIQUEL FRANCÉS (Actualización por MANUEL CARCELLER)

1379. Primer document conegut sobre el Santuari de Lledó.
1381. Apareix documentada la primera portada de pedra. Església de reconquesta.

1454-1478. Es substitueix la coberta de fusta per voltes de pedra.

1559. Fundació de la Confraria de Lledó.

1572. S'eixampla el nàrtex i es basteix l'actual portada del temple.

1605. Escultura de la imatge reliquiari. Es tracta d'una Immaculada.

1620. Testament de Baltasar Peris. Comencen noves obres al santuari.

1645. La figureta serà venerada a l'excavació del pit de la imatge gran.

1646. Creu processional de plata de l'argenter Simó de Toledo, al Santuari.

1648. Urbano Fos cobra la pintura del *Crist Crucificat*, conservada.

1655. Capitulacions amb l'arquitecte Joan Ibàñez.

1659. Es subhasta l'antic retaule de pintura gòtica sobre taula. Per primera vegada es diu que la imatge ha estat trobada.

1659-1663. S'inicien de bell nou les obres del Santuari, remodelant-se la capçalera gòtica.

1668-1670. Pere Vilallave acaba de reformar la nau del Santuari.

1674. Capitulacions amb l'escultor Pere Ebrí. Nou retaule de fusta per a l'altar major.

1678. Luciano Salvador pinta el llenç bocaport del retaule.

1683. Primera representació pictòrica conservada de la Mare de Déu del Lledó. "*Llibre de la Casa i Ermita de Nostra Senyora del Lledó*".

1692. Vicent Guilló cobra la pintura de la Coronació de la Mare de Déu, per a la part alta del retaule.

1701. Fundació de dues capel·lanies en el Santuari. Obres en la casa prioral.

1724. Primera pedra de l'actual Santuari, sota la direcció de Pere Joan Labiesca.

1731. Es beneix la nova Capella Major i continuen les obres de la nau.

1734. Pere Joan Labiesca marxa a Sevilla com a Arquitecte Major.

1741. Estat de ruïna de les obres. Es desploma la cúpula.

1752. Joan de Rojas es fa càrrec de les obres del Santuari.

1766. Ramon Casaus treballa el retaule de fusta del Cambril.

1768. S'acaba l'actual Santuari del Lledó sota la direcció de José Gascó i Joan Argente.

1777. Concurs per realitzar el retaule de fusta de l'altar major. S'adjudica a Manuel Bisbal.

1789. Ramon Casaus munta el retaule de Bisbal.

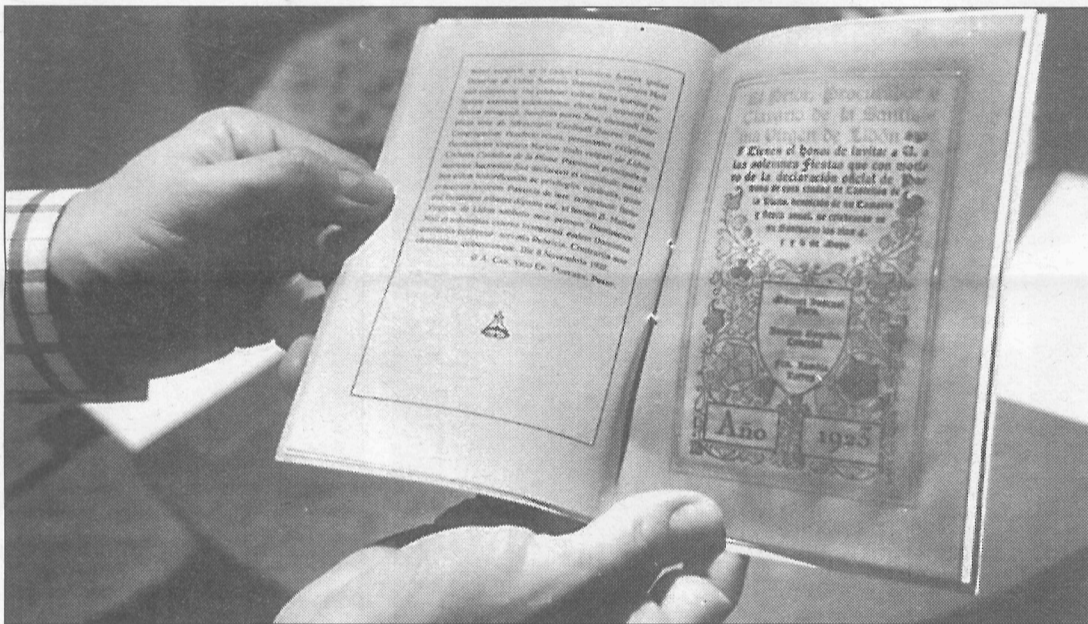
1791. Nova imatge de fusta de la Mare de Déu del Lledó coneguda com a *Imatge del Procurador*. Es conserva al Museu de Lledó.

1866. V Centenari de la Santa Troballa. És la primera vegada que se celebra. Joan Baptista Cardona Vives dibuixa una nova estampa. Ramon i Francisco Trilles treballen una nova

Portada del programa de fiestas de la declaración del patronazgo, de 1923.

CARLOS PASCUAL

Las fiestas conmemorativas se celebraron los días 5 y 6 de mayo de 1923.

CARLOS PASCUAL

peana.

1873. Fundació de la Confraria de Lledó a l'Església Arxiprestal de Santa Maria. Nou altar i imatge de fusta conservada.

1904. Reformes en Lledó. Imatges d'àngels de Tomàs Viciano i Manuel Carrasco. Peana processional construïda en els tallers de Tomàs Viciano Martí.

1919. Monumental orgue de veus humanes per al santuari, regal de D. Adrià Huguet.

1922. Pius XI declara la Mare de Déu del Lledó patrona principal de Castelló de la Plana.

1923. S'acaben les obres de restauració de l'antic Cambril. Pintures de Castell, Simó i Aliaga.

1924. El Cardenal Vidal i Barraquer corona la imatge. Gran festes en la Ciutat.

1940. Tomàs Colon treballa una nova imatge reliquiari, còpia de la desapareguda el 1939, que després es va trobar destrossada.

1942. S'obre la subscripció per a les obres del nou altar major del santuari de Lledó. En agost s'arriba a les 65.000 ptes de recaptació.

1944. Consagració del nou retaule de marbre per a l'Altar Major, amb disseny de l'arquitecte Vicente Traver.

1948. Inauguració de la nova

trona del santuari.

1951. Nou trono amb àngels per a la imatge de la patrona, obra de l'escultor vila-realenc Pascual Fuster, amb pedestal de Babiloni i Lasala i de la casa Domènech de València.

1958. Monument a Perot de Granyana de l'escultor Adsua, amb el patrocini de la Caixa d'Estalvis de Castelló.

1959. Rafael Guallart dibuixa i realitza el plafó de ceràmica amb els Sants Patrons per a la façana lateral del Santuari, sobre dibuixos de Porcar. Imatge de Sant Cristòfol d'Alvaro Falomir.

1960. Via Crucis, compost per 14 quadres, del pintor Juan Soler Blasco.

1962. L'Ajuntament de Castelló demana per primera vegada el títol de Basílica al nunci del Papa Monsenyor Riberi. Era Prior Mossenyor Antonio Prades.

1965. Altar de la Mare de Déu de la Taronja, de Ramon Catalan, amb la imatge de l'escultor Ortells.

1966. VI Centenari de la Santa Troballa. La imatge es trasllada a Castelló. Grans festes i nova Corona d'Or.

1970. Restauració del reliquiari primitiva, a càrrec de l'escultor Manuel Rodríguez, que a més realitza la imatge situada sobre la porta principal de santuari.

1974. Cinquantenari de la Coronació. Actes Comemoratius. La imatge baixa per primera vegada al Grau.

1977. L'Ajuntament i la ciutat inicien les gestions perquè el santuari siga declarat basílica menor. Consagració de l'Església del Santuari.

1979. Definitiva situació de l'altar, de la seu i d'un dels ambons, segons disseny d'Àngel Acosta, realitzats amb l'objectiu d'aconseguir el basilicat.

1981. Es dauren els capitells i cornises del presbiteri, sota la direcció del pintor-daurador Gabriel Cantalapiedra. Nou altar de la celebració. Reforma i remodelació dels exteriors i noves obres a la Casa Prioral.

1982. Restauració del *Crist Crucificat* d'Urbano Fos, a càrrec del Servei de Restauració de Diputació Provincial. Es tracta de l'únic quadre conservat de l'antic patrimoni del santuari. Excavacions a Lledó, amb el patrocini de l'Ajuntament i la direcció del Servei d'Arqueologia de la Diputació. Troballa de gran quantitat de ceràmica d'origen romà («sigilata», «doliu» (gerres grans) i «tegula» (telles de cases de tipus romà) i musulmà, descobriment d'una sitja d'època musulmana. Indici de poblament

del pujol de Lledó des del segle II d.C.

L'Ajuntament adjudica les obres de l'anomenat «Projecte de restauració de la Casa Abadia de l'ermitori de Nostra Senyora del Lledó», dels arquitectes Carlos Garcia Martín i Francisco Segarra Bel, aprovat el 9-10-81.

1983. El dia 2 de març arriba la notificació des de Roma que Lledó és Basílica. La gran festa de la proclamació té lloc el dia 1 de maig.

1984. Reparacions en l'exterior de l'edifici de la basílica, en la coberta, cúpula, espadanya i neteja de façanes. Col·locació de la cancel·la davall del cor.

1985. Inauguració del monolit de 2'30 m. d'altura en record la data de la concessió del títol basilical per al temple de Lledó.

1986. Treballs de restauració en el presbiteri, cúpula i creuer del temple basilical, a càrrec de Gabriel Cantalapiedra, acabats oficialment el 19 d'octubre de 1986, festa de la Reial Confraria.

1987. El dia de la festa major estrena de la creu processional del segle XVI, de temàtica mariana, en bronze daurat.

Decoració de la capella del Cor de Jesús a càrrec del pintor Francisco Vidal Serrulla.

1988. Projecte de «Rehabilitació de la casa prioral de la Basílica de Nostra Senyora del Lledó», realitzat pels arquitectes Carlos Garcia Martín i Francisco Segarra Bel, que preveu espai per a la instal·lació d'un museu. Pendent de realització.

1990. *Anunciació*, obra de Ramon Catalan, per al baix cor de la basílica.

1992. *Retaule de la Romeria*, de Vicent Traver Calzada, obra patrocinada per Petromed. El nou retaule emmarca la *Magdalena* (1940) de Joan Baptista Porcar.

Retaule dels Sants Patrons, obra del ceramista Ferran Guallart, promoguda per la Junta de Festes de Castelló.

Gabriel Cantalapiedra instal·la un marc de rocalla al medalló de l'*Anunciació* de Ramon Catalan. Cantalapiedra restaura els marcs del Viacrucis de Soler Blasco.

1993. Apareixen en la part posterior de la basílica un fragment d'arc oïval, una base de columna clàssica i un fragment de pedra semioval. En el mateix lloc s'havia trobat anys abans una antiga corona de plata de la imatge.

1994. Adquisició de patrimoni artístic. *La mort de sant Josep* (segle XVIII); *Sant Vicent* (s.XVII); *Anunciació i Visitació* (s. XVIII), instal·lats en l'altar major emmarcats per rocalles d'Alberto Guallart.

1995. Restauració de les llànties de la basílica i de la llàntia antiga de la casa prioral.

1996. Adquisició de patrimoni. *Sant Joaquín i santa Anna adoctrinant Maria* (s.XVII). José Ferrer: *Visitació de Maria a santa Isabel* (S. XVIII). *La Sagrada Família amb sant Joan* (s. XVII), donació de la família Francisco-Ferran.